

احکام وضو

در وضو واجب است نیت نموده، صورت و دستها را بشویند و جلوی سر و روی پاها را مسح کنند.

شستن صورت

درازی صورت را، باید از بالای پیشانی، جایی که موی سر بیرون می آید تا آخر چانه شست و پهنای آن به مقداری که بین انگشت وسط و شست قرار می گیرد باید شسته شود و اگر مختصری از این مقدار نشوید وضو باطل است و برای آنکه یقین کند این مقدار کاملاً شسته شده، کمی اطراف آن را نیز بشوید.

اگر صورت یا دست کسی، کوچکتر یا بزرگتر از معمول مردم باشد، باید ملاحظه کند که مردمان معمولی، تا کجای صورت خود را می شویند، او نیز تا همان جا را بشوید و همچنین اگر در پیشانی او، مو روییده یا جلوی سرش، مو ندارد باید به اندازه معمول، پیشانی را بشوید.

اگر احتمال دهد چرک یا چیز دیگری، در ابروها، گوشه های چشم و لب او هست که نمی گذارد آب به آن برسد، چنانچه احتمال او، در نظر مردم بجا باشد، باید احتیاطاً پیش از وضو بررسی کند تا اگر مانعی هست برطرف نماید.

اگر پوست صورت از لای مو، پیدا باشد باید آب را به پوست برساند و اگر پیدا نباشد، شستن مو کافی است و رساندن آب به زیر آن لازم نیست.

اگر شک کند پوست صورت از لای مو پیداست یا نه، بنابر احتیاط واجب، باید مو را بشوید و آب را به پوست برساند.

شستن موهایی که از حدّ صورت بیشتر است واجب نیست، مانند زیادی محاسن (ریش) که از درازی یا پهنای صورت گذشته باشد.

شستن داخل بینی و مقداری از لب و چشم که در وقت بستن دیده نمی شود واجب نیست ولی برای آنکه یقین کند از جاهایی که باید شسته شود چیزی باقی نمانده، مقداری از آنها را نیز بشوید. و کسی که نمی دانسته باید این مقدار را بشوید، اگر نداند در وضوهایی که گرفته این مقدار را شسته یا نه، نمازهایی که خوانده صحیح است.

باید صورت و دست ها را از بالا به پایین شست و اگر از پایین به بالا بشوید وضو باطل است.

اگر دست را تر کند و به صورت و دستها بکشد، چنانچه تری دست به قدری باشد که بر اثر کشیدن دست، آب کمی بر آنها جاری شود کافی است.

شستن دستها

بعد از شستن صورت، باید دست راست و بعد از آن دست چپ را، از آرنج تا سر انگشت ها بشوید.

برای آنکه یقین کند آرنج را کاملاً شسته، مقداری بالاتر از آرنج را نیز بشوید.

در موقع وضو باید دستها را تا سر انگشتان بشوید و اگر فقط تا مچ را بشوید وضوی او باطل است، حتی اگر پیش از وضو، دستهای خود را تا مچ شسته باشد.

در وضو شستن صورت و دستها، مرتبه اول واجب، مرتبه دوم مستحب، مرتبه سوم و بیشتر از آن حرام می باشد. اما کدام شستن، اول یا دوم و یا سوم است مربوط به قصد کسی است که وضو می گیرد، پس اگر به قصد شستن مرتبه اول مثلاً ده مرتبه آب به صورت بریزد اشکال ندارد و همه آنها، شستن اول حساب می شود و اگر به قصد اینکه سه مرتبه بشوید، سه مرتبه آب بریزد مرتبه سوم حرام است.

مستحب است وضو را شاداب گرفت و همچنین مستحب است آب وضو به مقدار یک مُد باشد و زیاده روی در آب وضو مکروه و چه بسا حرام می گردد.

مسح سر

بعد از شستن هر دو دست، باید جلوی سر را با تری آب وضو که در دست مانده، مسح کند. و بنابر احتیاط واجب با دست راست از بالا به پایین مسح نماید.

یک قسمت از چهار قسمت سر، که مقابل پیشانی است جای مسح می باشد و هر جای این قسمت را به هر اندازه مسح کند کافی است، اگرچه بنابر احتیاط واجب به مقدار عرض یک انگشت مسح نماید. و احتیاط مستحب آن است که از درازا به اندازه درازی یک انگشت و از پهنا به اندازه پهنای سه انگشت بسته مسح نماید.

لازم نیست مسح سر، بر پوست آن باشد، بلکه بر موی جلوی سر نیز صحیح است. ولی کسی که موی جلوی سر او به اندازه ای بلند است که اگر مثلاً شانه کند به صورتش می ریزد یا به جاهای دیگر سر می رسد - مانند زنها - باید بیخ موها را مسح کند، یا فرق سر را باز کرده، پوست سر را مسح نماید. و اگر موهایی را که به صورت می ریزد، یا به جاهای دیگر سر می رسد جلوی سر جمع کند و بر آن مسح نماید، یا بر موی جاهای دیگر سر، که به جلوی سر آمده مسح کند، باطل است.

مسح پاها

بعد از مسح سر، باید با تری آب وضو که در دست مانده، روی پاها را از سر یکی از انگشتها، تا برآمدگی روی پا مسح کند و بنابر احتیاط مستحب تا مفصل را مسح نماید.

بنابر احتیاط مستحب، مسح پای راست را مقدم بر مسح پای چپ نموده، همچنین پای راست را با دست راست و پای چپ را با دست چپ مسح نماید.

پهنای مسح پا، به هر اندازه باشد کافی است ولی بهتر است به اندازه پهنای سه انگشت بسته باشد. و بهتر از آن، مسح تمام روی پاست.

واجب نیست که در مسح پا، دست را بر سر انگشت ها بگذارد و سپس به پشت پا بکشد، بلکه اگر تمام دست را روی پا بگذارد و کمی بکشد، کفایت می کند، اگرچه قسم اول بهتر است.

در مسح سر و روی پا، باید دست را روی آن بکشد و اگر دست را نگه دارد و سر یا پا را به آن بکشد وضو باطل است.

اگر موقعی که دست را بر سر یا پا می کشد، سر یا پا کمی حرکت کند اشکال ندارد.

جای مسح، باید خشک باشد و اگر به قدری تر باشد که رطوبت کف دست، بر آن اثر نکند خلاف احتیاط واجب است ولی اگر تری آن کم باشد اما رطوبتی که بعد از مسح، در آن دیده می شود، بگویند که از تری کف دست است اشکال ندارد.

اگر برای مسح، رطوبتی در کف دست نمانده باشد، نمی تواند دست را با آب غیر وضو تر کند، بلکه باید از اعضای دیگر وضو رطوبت بگیرد و با آن مسح نماید.

اگر رطوبت کف دست، فقط به اندازه مسح سر باشد، بنابر احتیاط واجب سر را با همان رطوبت، مسح کند و برای مسح پاها، از اعضای دیگر وضو رطوبت بگیرد.

مسح کردن از روی جوراب و کفش باطل است ولی اگر بر اثر سرمای شدید، یا ترس از دزد، درنده و مانند آن نتواند کفش یا جوراب را بیرون آورد، مسح کردن بر آن اشکال ندارد و اگر روی کفش، نجس باشد باید چیز پاکي بر آن بیندازد و بر آن چیز مسح کند و بنابر احتیاط واجب تیمم نیز بنماید.

اگر روی پا نجس باشد و نتواند برای مسح، آن را آب بکشد، باید تیمم نماید.